

ԳԱՅՄԱՆՆԵՐ

ԳՈՒԼԱՐԻԱ

Տարեկան 8 Ձր.
Վեցամսեայ 4 Ձր.

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ

Տարեկան 10 Ձր.
Վեցամսեայ 5 Ձր.

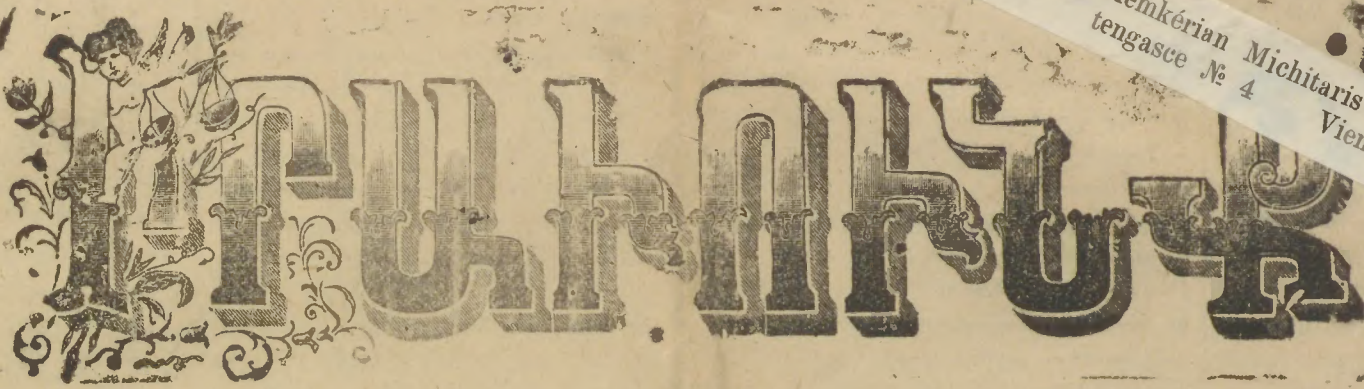
ԱՄԵՐԻԿԱ

Տարեկան 2. Տօյ.
Վեցամսեայ 1. Տօյ.

ԿԱՆԻՏԻԿ

ՇԱՆՈՒՑՄԱՆ ՏՈՂԸ

20 ՄԵՆ.



Լ Ր Ա Գ Ի Ր

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՇԱՐԱԹ ՕՐԵՐ

rev. Père G. Kalemkarian
tengasce № 4
Michitaris
Vienne

ՀԱՍՑԷ
Rédaction du Journal
Ira vounk
Varna

Редакция на
Вѣстникъ
„Иравункъ“
Варна

Գրութիւնք եւս չեն
տրուիր

ՄԱՅԻՍ ՄԷԿԸ

Ինչպէս աշխարհի շատ կողմերը
նոյնպէս և վառնայի մէջ տօն
ուեցաւ Քչ. օր Մայիս Մէկը. Այդ
օրը մանաւանդ կենսօրէն յետոյ
տօնական մեծ օրի մը երևոյթը
առած էր քաղաքս. Ընկերվարու-
րականներու, աւելի ճիշդը, գոր-
ծաւորներու երկու մեծ խումբեր,
Լայն և Նեղ հատուածներու բաժ-
նուած, մօտաւորապէս հազար ե-
րիտասարդներ ու պատանիներ,
15-20ի չափ գործաւորուհիներու
ընկերակցութեամբ և նուազած
աւաց խումբերու առաջնորդու-
թեամբ երկար պտոյտներ ըրին
քաղաքիս գլխաւոր փողոցներուն
մէջ, և մէկ քանի հրապարակնե-
րու վրայ առանախօսութիւններ
կատարեցին բուռն և ոգևորեալ
չեչտերով. կրկնեցին ու կրկնե-
ցին իրենց յաւիտենական յան-
կերգը «Կուիւ գարթայիս թիւներու
գէմ, անկցի՛ գարթայիս թիւներու
անկցի՛ ազգայնականութիւնը՝ կեց-
ցե՛ միջազգայնութիւնը, կեցցե՛
օտարախոյզը և այլն»:

Քաղաքական հաւասարութիւն
և օրէնքի պաշտպանութիւն վա-
յելոյ ժողովուրդներու մէջ՝ տըն
տեսական ճնշումը մեղմացնելու
և, եթէ կարելի է, բառնալու հա-
մար, չէ կարելի չի համակրի ըն-
չազուրկ և գործաւոր դասուն
կազմակերպեալ ոգորումներուն:
Բայց մեզ հայերուս նման քաղա-
քական հալածանքներու ենթա-
կայ ու տիրող օրէնքին պաշտ-
պանութենէն զրկուած, և իր ցե-
ղային գոյութիւնը ահագնապէս
վտանգուած ցեղի մը համար, որ-
պիսին է Թուրքիոյ հայութիւնը
մանաւանդ, ինք իր մէջ դասա-
կարգային կուիւ յարուցանելու
ընկերվարական ուղղութիւնը վը-
նասակար և յոյժ վտանգաւոր է:
Ահա այս համոզմամբ է որ մենք
չենք համակրած հայ ընկերվա-
րական կազմակերպութիւններու,
որոնց գործը եղած է ցարդ ազ-
գին մէջ դասակարգային բաժա-
նում և պառակտում առաջ բե-
րել, մինչ մեր դրացի համաքա-
ղաքացի ուրիշ ցեղեր, մանաւանդ

տիրող տարրերը՝ բոլորովին հե-
ռու քաղաքական ու տնտեսական
հաւասարութեան տարրական ըս-
կազմութեան բաժանեալ ու
կոգտուին մեր բաժանեալ ու
պատակաւոր փրկակէն զմեզ տըն-
տեսապէս ու ֆիզիքապէս փճացը-
նելու համար: Ասոր թարմ ու
դառն օրինակը մեր աչքին առ-
ջէ կ'ընկնայի մէջ. ուր հայ ըն-
կերվարական կուսակցութեանց
բոլորականին հետեւող բիւրուր
հայ գործաւորներ թէ՛ իրենց
գործէն ու հացէն զրկուեցան և
թէ՛ հայ գործաւորանաւորներու
փճացման կամ հայ գործաւորանե-
րու գոցուելուն ու վաճառուելուն
պատճառ եղան: Վասն զի նոյն
երկրին մէջ, միևնոյն միջավայ-
րին մէջ բնակող տարբեր ցեղե-
րու պատկանող գործաւորներ
մեծաւ մասամբ հաշտ վերաբեր-
ուելով իրենց գործաւորանաւորե-
րուն հետ, շարունակեցին իրենց
գործը անընդհատ, սրով ոչ-հայ
գործաւորներ կարող եղան յա-
ջողութեամբ մրցիլ և ետ թողուլ
հայ գործաւորները: Միւս կողմէ
տիրող կառավարութիւնն ալ ալ-
ներեւ տեսնելով հայ գործաւորա-
կան շարժումին մէջ յեղափոխա-
կան ու հակակառավարական բուռն
գործունէութիւն մը, հայ կետն-
քին փճացման ինք ալ սատար
հանդիսացաւ:

Նոյն աւերը և ալ աւելի վը-
տանգուող փճացում մը կ'ըստէ
Թուրքիոյ հայոց տնտեսական,
քաղաքական ու ընկերական
կեանքին, եթէ կուրկասի նման հոն
ալ հայ ընկերվարական կազմա-
կերպութիւնները նոյն անտաքտ ու
անհեռատես գործունէութիւնը
շարունակեն, այսինքն հայ գոր-
ծաւորները հայ գործաւորանաւորը
դէմ հանեն. մինչ Թուրքիոյ
քիւրտ և արաբ գործաւորներ՝
զերծ ընկերվարական բրբաղան-
տայէ շարունակեն համեմատաբար
ու համաձայն ապրիլ ոչ-հայ գոր-
ծաւորանաւորը հետ: Այս պարա-
գային Թուրքիոյ կառավարութիւնն
ալ չպիտի ուշանայ իր հալածող
բազուկը կրկին ծանրացնել բա-
ցառապէս հայերուն վրայ, և հե-
տեանք պիտի ըլլայ կողկասինէն

շատ աւելի դառն:
Ընչազուրկ դասակարգին, իրա-
ւունքը անկեղծօրէն պաշտպանել
ուղղներ եթէ կան մեր հայ ըն-
կերվարական գործիչներուն մէջ,
անոնք իրօք մեծ բարիք մը ը-
րած պիտի ըլլան մարդկութեան,
եթէ հայերը քիչ մը ազատ ձգե-
լով, երթան մտնեն իսլամ խաւե-
րու մէջ, ժամանակ մը անոնց
քարոզելու հաւասարութեան և
ընկերվարութեան սկզբունքները
և պատրաստելու զանոնք միջազ-
գայնական և համամարդկային
գեղեցիկ խորհուրդներուն ու գա-
ղափարներուն որոնք հիմը կը
կազմեն ընկերվարական վարդա-
պետութեան, որ քրիստոնէականէն
շատ չի տարբերիր և զոր հայերը
ինքնաբերաբար մարտնչ կամ
մարտելու վրայ են:

Յ. Գուրպիք

ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՎԻՃԱԿԵՆ

Վանէն ստացուած նամակէ մը
կը քաղենք հետեւեալ տեղեկու-
թիւնները:
Հայ ժողովուրդը գարունը հաս-
նելուն առթիւ նոր դէպքեր պա-
տահելու կասկածներէ զերծ չէ, իր
երկրիւր աւելի չեչտուեցաւ երբ
իմացուեցաւ, թէ կառավարու-
թիւնը 3 տարի առաջ եղած
խուզարկութեամբ հայերէ գրաւ-
ուած զէնքերը Թուրքերուն բաժ-
ներ է: Բայց կառավարութիւնը
փութաց պաշտօնապէս հերքել
ու յայտարարել թէ այդ լուրը
սխալ է և յիշեալ զէնքերը ընթ
ձրի կը ցրուէ գիւղական պահ-
նորդներու երաշխաւորութեամբ:
Նախկին ջարդերու ազդեցու-
թիւնը դեռ Հայերուն մտքէն ու
սրտէն չէ հեռացած, այնպէս որ
եթէ քանի մը Թուրքեր գիշե-
րային հաւաքումներ ունենան
հայերուս վրայ այն կասկածը
կազդէ թէ մի գուցէ նոր ջարդի
մը պատրաստութիւն տեսնեն:
Սակայն այս կասկածութիւնն ալ
առանց պատճառի չէ, որովհետեւ
մեզ մարթողներու դաժակները
տակաւին չեն բթացած, դեռ մի
քանի օր դառն էր որ Մամուտ-

նի գաւառակին մէջ չորս հայեր
մարթեցին և մէկն ալ ծանրապէս
վիրաւորեցին իսկ անցեալ տարի
Ատիլճէվազ գաւառակին մէջ վեց
հայեր սպաննելու ոճրով բռնադա-
րուած 16 քիւրտերէն 11ը ան-
պարտ արձակուեցան մէկ-երկու
չաբաթ առաջ, և 5-ը միայն 3-8
տարի բանտարկութեան դատա-
պարտուեցան, հակառակ նախորդ
կուսակալ Պէրի պէյի խոստումին
թէ ոճրադորները կախաղան
պիտի հանուին, այն 16 ոճրա-
գործներէն մէկը միայն մահուան
վճիռ կերաւ ի բացակայութեան,
բայց յայտնի էր թէ նա մէկ տա-
րի առաջ մեռած է արդէն: Ար-
դարութիւնը այս աստիճան ան-
պատկառօրէն հեգնել Թուրք դա-
տարաններու համար զարմանալի
չէ երբ անիրաւուածը հայ մըն
է: Եւ չէ տեսնուած որ հայու մը
համար իսլամը ծանր պատիժ կը
րէ Ահա թէ ինչ իրողութիւննե-
րով կարգարայայ Թուրք կասկածը
և երկրիւր երբ գիտենք նաեւ թէ
մեր դրացիներու ջարդ ու թա-
լանի ախորժակը շատ սուր է տա-
կաւին:

Մեր մտքի անհանգստութեան
պատճառներէ մին ալ տեղւոյս
կառավարութեան ներկայ անկեր-
պարան ու տկար վիճակն է: Այժմ
կուսակալ չկայ, այս պայտօնը իբր
փոխանորդ կը վարէ նահանգիս
տէֆտէրտարը, որ անփորձ և ա-
նազդեցիկ երիտասարդ մըն է,
որը անցեալ օր, կառավարութե-
ան պաշտօնատան մէջ ապտակուե-
ցաւ հասարակ աստիճանէ մը, և
ապտակողը անպատիժ մնաց, որով-
հետեւ կը պաշտպանուի ոստիկա-
նապետէն: Ալ երեւակայեցէք մեր
վիճակը, երբ նահանգիս բարձրա-
գոյն պաշտօնեան ինքզինք չէ կա-
րող պաշտպանել:
Այս և ուրիշ պարագաներէ մղ-
ուած Հայոց առաջնորդարանը
դիմեց հեռագրով Կ. Պոլիս:
Չենք գիտեր թէ մեր առաջ-
նորդը Տ. Յովսէփ եպ. Սարգսեան
որ այժմ Թրէզնօ (Ամերիկա) կը
գտնուի, երբ պիտի գայ իր պաշ-
տօնին գլուխը:

Կ Ո Ի Ի Ա Յ Ն Թ Ա Պ Ի Մ Է Ջ

Դաւ. Ժողովոյ վիճակաւ դադարած անգամներուն տեղ նոր բնաբոյժիւններ եղան վերջերս. Դաշնակցականները այն յոյսն ունէին, թէ այս բնաբոյժիւնները պիտի ակարացնէին Դաւ. Ժողովոյ այն մեծածառանութիւնը, որ եկեղեցիի ու դպրոցներու շրջանակին մէջ իրենց գործունէութեան ու ասանձութիւններուն արգելք հանգիստացած էր կտրուկ ու կտրովի ընթացքով մը, բնաբոյժիւնները սակայն բոլորովին ի դերն հանեցին անոնց այս յոյսը, ու մեծածառանութիւնը դուրս եկաւ աւելի ուժովցած թէ թուով ու թէ որակով:

Բնաբոյժիւն այս ծախողութեամբ թերեւս պատճառ եղաւ, որ անոնք վերսկսան իրենց ամառուան ընթացքին և ուղեցին որ եկեղեցւոյ բակին մէջ գտնուող Ազգ. Ժողովարար տրամադրուի ի. բնեց իբր յարան:

Առաջին. Փոխ. Հայրը նոր անպատեհութեանց տեղի չապաւ համար, սրտհին դռները փակեցաւ ու միւս կողմէն ալ կառավարութեան իմաց տուաւ խնդիր, քանի 19 կիրակի օրը Դաշնակցականները օգտուելով ձիւնոտ օդէն կը յաջնային ու կը կրկնէին զանոնք բաննալ ու ներս մտնելու կերպով դռները որ կառավարութեան կողմէ փակու մը խորհուած էր: Առաջին. Փոխ. խոհմութիւն կը համարէ նոյն ժամանակ չհանել ու խնդիրը գրեթէ աննշմար կ'անցնէ: Հետեւեալ կիրակի, Փետր. 2ին, դռները նորէն ամրացուած էին և այս անգամ 2 փոխ և 3 ետակարն եկած էին հակոյութիւն ընելու: Դաշնակցականները սակայն տեսնելով որ անոնք թող կը վարանէին իրենց համար մը քանի պարզամիտ մարդիկ կը գրգռուէն և երգերով ու ծափերով կը կոտորէն դռներն ու ներս կը մտնեն: Ոստիկաններուն ալ կը տեսնէ ժողովուրդը կը բռնադատէ զիրենք լսարան ընելու: Նոյն օրը Դաշնակցականներու ծննդներէն ուսնց ստորագրութեամբ անգլիացի ք. մ. ալ կուտան կառավարութեան և կը խնդրեն որ ինչոքն որ արտօնութիւն տրուի իրենց Գօնփէրանս ընելու:

Անգլիացի թէ Դաշնակցական և թէ Առաջնորդարանի կողմէ տեղեկագրուեցաւ Հաւելի կառավարութեան ինչպէս նաեւ Արիւիտայ վեհ. Կաթողիկոսին, որմէ սակայն միջոց հիմա պատասխան չէ ստացուած:

Անցեալ շաբթու մէջ կուսակալէն և կամ ազգաբարձութեան վրայ գաւազամբ Առաջին. Փոխ. կանչելով կը յանձնարարէ որ դռները չիւնուին ու գոցուին և թէ կառավարութիւնը թող չարտօն տար որ կրկնուին անցեալ կիրակիի անպատեհութիւններն, — Դռներն չիւնու եղան, ասով մէկտեղ Ժողովուրդը երկու կիրակի փորձառութեան իւր բաւարար, և ի խորհիւ որ ինքն ալ այս անգամ իր կողմէն ուղղակի հակոյութիւնը ի դուրս դնէ ու չի թողու որ ազգայն արժանապատեութիւնն ու իր բնաբոյժիւնները որոշումներն ուսգի լուսկ առնուին ու Համարի ծագուելու ընթացքին կրկնուին եկեղեցւոյ իրաւունքներն, և այս Մարտ 3ին կիրակիին, արեւմտեան տեղ երբ կը հողեկեղեցիի գանգակը խուճախու մը երթաւորները ու Ստանդիի կորիճներ եկեղեցի կը գնան ու կը շարունակէին արեւմտեան դռներուն տեղէն: Քիչ չկարող կը համարէ կառավարութեան պատգոններն ալ ու կը հարցնեն բողոքականութեան թէ ինչո՞ւ եկեղեցի, ինչո՞ւ Կիւրէն, անոնք կը պատասխանեն, թէ Կիւրէնը կը պահանջենք որ Ժողովներու Ժողովներն յարգուին ու այս դռները

չբացուին, ու Ժողովուրդին իրաւունքը ստորի տակ չերթայ: Ժողովուրդին այս որոշ յայտարարութեան աւելի ուժ տանելով ոստիկաններ ու զինուորներ, այս անգամ կ'սկսին իրական հակոյութիւն ի դուրս դնել:

Դաշնակցական Շէֆիլդները տեսնելով որ յաջողութիւնը անկարելի է, հոս ու հոն դեգերելէ յետոյ, բակին մէջ իրենց արքանեակներէն մաս մը մարդիկ կը թողուն ու իրենք մօտակայ տուններ կը հեռանան, որպէս զի եթէ ոեւէ կերպով դռները բանալ կարելի ըլլայ, վերադառնան ու յարան ընեն:

Այս պահուն շաբթու տարեց մարդիկ կը յորդորեն բազմութիւնը որ գրգռուէ, Դաշնակցականը կը յամարեն միայն ու նոյն պահուն վեհ. կը բռնուին երիտասարդի մը հետ, որ կ'ըսէ իրենց, թէ դռները չսկսիք բացել, ցրուեցէք քաղաքը, Ժողովուրդը ասիկա գրգռուած Դաշնակցականներու մէջ մէկ օձիքէն բռնելով դուրս կը նետէ, ու յամարողներն ու բնաբոյժիւններն ալ աղւոր մը կը օհծէ, ու դարձեալ կ'արտաքսէ: Ուստի ալ եւս աւելի դռներն կ'փակու կը դնեն տեսնելով Ժողովուրդին արդար զայրոյթը:

Այս կիրակին անցաւ արագ, չենք գիտեր թէ յաջորդէն ինչ պիտի ըլլայ, կը վաճառու որ խնդիրը աւելի ծանր կերպարանք ստանալ, եթէ կառավարութիւնը լրջօրէն միջոցներ ձեռք չառնէ:

ՀԱՅ ԿԱՌԱՐԱՆՆԵՐԸ

Հայ-Հռոմէականաց պատրիարք Թէրզեան որ այժմ Հոստ. կը գտնուի, իր Պալատի Փոխարինող Ժամանակ եպիսկոպոս Կարապետ Գրիգոր, հրամայած է որ լուծուի Ազգային Ժողովուրդը: Պատրիարքին այս տեսպատելի հրամանը հայ-Հռոմէական հասարակութեան մէջ բուռն զայրոյթ և յուզում յառաջ բերած է: Ժամանակ եպ. խնդրել կ'ըսէ, Ժողովին ներկայացուցած էր, բայց այս վերջը մերժած էր Պատրիարքին պահանջը: Թերզեան իր փոխարինողին վարանուած իմանալով, պարտաւարկ մը գրած և Ժողովուրդական ներկայացուցչութեան դէմ իր ատելութիւնը անխափ յառաջ տարած ու բռնած է որ իր այս արգելքին առջև նոյնիսկ դաւանափոխներ ալ գտնուին, հոգ չէ, թող երթան, և «մաքուր կաթոլիկները միայն մընան»: Պապին կողմէ հետագիւր մը հաղորդուած է Ժամանակ եպիսկոպոսին որ չը նախագահէ Երեսի, Ժողովին: Թերզեանի այս յանգուգն հրամանը յառաջ եկած է պատարաստուած նոր կառնադրութեան, որով հայ-կաթոլիկ հասարակութիւնը կուզէ իր հոգեւոր և վարչական գործերուն ստանձնադրական կազմակերպութեան մը օրինաւորութիւնը տալ, բայց միապետական կրկնը կը խորշի աշխարհական ներկայացուցչութեան հաստատ ձայն տալ: Թերզեան Հոստ. մեկնելէ առաջ այդ կանոնադրին չէր հակադրուած, բայց հոն միտքը փոխել է և հիմակ հոնկի կը պոռայ թէ «Մեր հասարակութիւնը Հռոմէի հետացնելու կողմէն: Պապին իրաւասութիւնը ո՞ր մնաց և այլն»: Թերզեան կը քննադատէ Սիւրբը (Կրօն. Ժողով) որ Ազգային հրամանաւ և Ազգիկ բնաց համեմատ չարմելով մեր մեր է Ժողովը լուծելու իր պահանջութեան Էսեյի Թերզեանի գնալ այն խաւոր մտքին կը ծառայէ որ Ազգիկ ձայնը ու կամքը նշանակութիւն պէտք չէ ունենայ կրկնելու քառասունութին առջև: Կաթոլիկ հաղորդակցող երեսի, Ժողովին վերջին նիստը խիստ յուզողունալից եղաւ: Ժամանակ եպ. հաղորդելով

Պատրիարքին հրամանը միւս եկեղեցական անդամներուն հետ կը քաջութի Ժողովարարէն իր կարգը ու լայնակը վրայ տալու վտանգ: Բայց աշխարհական Ժողովականները կորովի ընթացք մը կ'ունենան, բոլորը մէկին կուստին մէկ սիրտ մէկ մարմին ծառանայ Թերզեանի պատարակելի պահանջումներուն դէմ, չլնկնել չի յուսահատել, թող չտալ որ Ազգային ներկայացուցչութեան պէս նուիրակներ իրաւունք մը վրայ երթալ ու Ժողովուրդը գերի դառնայ երէկ Պոլսեանի մը՝ այսօր Թերզեանի մը: Վերջապէս Ժողովը որոշած բողոքելով մերժել Թերզեանի նախադրանքներն ու պահանջումներն: Որոշքը է նաեւ իրենիստերը և կանոնադրին քննութիւնը շարունակել, և ի հորինել Թերզեանին պաշտօնականութիւնը պահանջել նախարարութեան:

ՏԵՂԱԿԱՆ

Դր. Սիմոնեանի ու Թադ. Խորհրդոյ դէմ իմ բացած դատո՝ որ նահանգային դատարանի պատժական ատեանին առջև պիտի նայուէր Մարտ 30ին, մէկ քանի ազգայնաց խնդրանաց ու խոստովանութեան վստահելով թէ ինձ գոհացում պիտի տրուի, յետաձգուած է ինք:

Յանցաւորութեան և գոհացման պարագաները քննելու ու վճռելու համար ազգային շրջանակի մէջ իրաւարար ատեանի մը կազմութեան որոշում տրուեցաւ և առաջա երկուստէս ստորագրուեցաւ պայմանագրութիւն մըն ալ, որ կը տրամադրէր իւրաքանչիւր կողմէ 3 ական անձեր իրաւարար կարգելով, ամսոյ 17ին Ազգ. վարժարանի սրահին մէջ լստեան կազմել և հրապարակաւ քննել խնդիրները: Ի ներկայութեան Ժողովուրդեան, և այդ ատեանին վճիռը վերջնական ու անվերաքննելի նկատել և անոր համակերպիլ:

Յաւ ի սիրտ կուգամ յայտարարել ի գիտութիւն հայ հասարակութեան, թէ նոյն օրը որոշեալ ժամուն իմ դատաւորներով ու վկաներով ներկայացաւ Ազգ. վարժարան, բայց ոչ ոք գտանք հակառակորդ կողմէն և հոն հաստատեցինք որ նոյն միջոցին թէ՛ Դր. Սիմոնեան և թէ Թադ. Խորհրդոյ բոլոր անդամները քաղաքէն ալ դուրս ելած են:

Արդարութեան առջևէն անո՞ց այս խոստովանութիւն ինձ իրաւունք կուտար իմ գտնա պետական դատարանին առջև հանել կրկին ինչպէս որ այդ պահուն հոն ներկայ գտնուող միջնորդ անձերը և Ժողովուրդը հաստատեցին այլևս իմ առանց իրաւահարութեան դատարանի դիմելու բաւուր քառասունութ երեք շաբթի օր բողոքագրութեամբ իմ հանգստի դատարանին պատժական ճշգրիտ որ իմ յետաձգուած դատին բնից ցրուի ինչպէս Դր. Սիմոնեանի և Թադ. Խորհրդոյ:

Թ. Էնքիպարեան

Մ. ՓՈՐԹՈՒԳԱԼԵԱՆ
ԵՒ ԴԱՇՆԱԿԱՆ ԿՑԱԿԱՆ Բ

Գալիֆօրնիոյ Յրէզնօ քաղաքին մէջ հրատարակուող Քաղաքացի Թերթը խօսելով Մ. Փորթուգալեանի Յորեւանը տեսնելու համար Սէնթ Լուիզի մէջ կազմուած յանձնախումբի շրջապատական նամակի մասին կըսէ ճշտագոհ պիտի մնայինք եթէ կուսակցականք մասնաւորապէս Դաշնակցականք նոյն հաստատ հաստքը ունենային: Եթէ Փորթուգալեան դաշնակցական փողը վեր առած չըլլար Սէնթ Լուիզի յանձնախումբը կազմուած չէր ըլլար հիմա անոր յորեւանը յաջողեցնելու համար: Չերազի մը, Արիփարի մը, Չպանեանի մը հանդէպ նոյն զգացումներն կը տածէ՝ սա յանձնախումբը կամ Դաշնակցութիւնը որ միջոց հոգին է Սէնթ Լուիզի խմբին:

Մենք այս հարցումին կը պատասխանենք, թէ գեղ. շատ տարի չէ անցած այն օրերէն ի վեր երբ դաշնակցական Թերթերը մասնաւորապէս այդ կազմակցութեան Պուլկարիոյ օգկանը ճարձմով ամենակրօն և ազատութեան կ'որակէին Մ. Փորթուգալեանը, անոր հրատարակած Թերթը և անոր կազմած Հայոց Հայ. ինքնակազմ Միութիւնը: Բայց այն օրէն ի վեր որ Փորթուգալեան իր լեզու, գրիչը ու Թերթը վաճառ տուաւ Դաշնակցութեան, երեւոյթները փոխուեցան: Փորթուգալեանի սխալները, Թերթերունները ու անոնց բողոքողութեան Դաշնակցութեան կողմէ, եթէ Չերազ, Արիփար, Չպանեան ալ անոր ըրածին նման իրենց խցին հետ սակարկութեան մտնէին ու դաշնակցութեան փողը հանցեցնել զիջանէին յորեւան մըն ալ անոնց կը սարքէր Դաշնակցութիւնը:

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԹԻՄԱՐՏԸ

Հայ յեղափոխական կեանքէ յոյժ հեռաբերաւոր այս վեպին երկրորդ տպագրութիւնը ամբողջովին 100 ՏԵՍԱԻ Իրաւունքի տպարանէն, Որոշք որ Ա. մասը ստացած էին, այժմ կրնան անմիջապէս ստանալ Բ. և Գ. մասերն ալ խմբագրութեան կանխիկ դրկելով փոխարժէքը: Ամբողջ երեք մասերուն գինն է 4 Ֆր., ծառք օրինակ ուղղուններուն 100ին 20 զեղը:

ՍԻՆՍՈՒՆ ԵՐԵՎԱՆ

Պատմիկ Ազգ. չաբաթագրութիւնը տալարանէն յոյս տեսաւ Վերջօր Հիւկոյի ԻՆՏՍՈՒՆ ԵՐԵՎԱՆ վեպը յաջող թարգմանութեամբ և մաքուր տպագրութեամբ:

Ստանալու համար դիմել Իրաւունքի իմքագրութեան, Գրին է Յ Փր. Գոնե խիկ:

Թ Ր Բ Ա Կ Ա Ն Գ Ո Ր Ծ Ե Ր

ՃԻՇՆԻՔԻ ԹԻՐԱԿՈՒՆԻՔԻ ՊԱՌԱՍԵՏՈՒԹՅՈՒՆ

Օրմ. Երեսփ. Ժողովոյ մեծամասնութիւնը կազմող Մ. և Ծ. Կուսակցութեան մէջ վերջերս սկսած պառակտումը կարգադրուել է նոյն Կուսակցութեան պատկանող 180 երեսփոխաններու ստորագրութիւնները կրող յայտարարութեան համաձայն: Ըստ նոյն համաձայնութեան Մ. և Ծ. Կուսակցութեան ծրագիրը պիտի բարեփոխուի հետեւեալ 10 յօդուածներով զորս միաձայնութեամբ ընդունեն պառակտեալ կողմերը:

«1. Երեսփոխանները մենայնորձի և շահու վերաբերող ուրիշ գործերու հետ մեծաւ պիտի չընկնեն: 2. Երեսփոխանները պէտք չէ ընդունին պետական պաշտօն: 3. Որոշուեցաւ որ երեսփոխաններն այն ատեն միայն նախարարական պաշտօն ընդունին, երբ Կուսակցութեան մէջ գաղտնի քուէարկութեամբ և Կուսակցութեան մէջ արձանագրուած անդամներուն երկու երրորդին մեծամասնութեամբ քուէարկուի: Այս իմաստով պիտի փոխուի ներքին կանոնադրին անոր վերաբերող յօդուածը: 4. Օրէնքներու տրամադրութիւնները բացարձակապէս պիտի յարգուին: Նախարարական պատասխանատուութեան հոգ պիտի տարուի: 5. Անցելոյն պէս պիտի աշխատուի ցեղերու միացման. նաև վաճառականութեան, երկրագործութեան, ճարտարարեստի և հանրային կրթութեան զարգացման երկրին պէտքերուն համեմատութեամբ: 6. Պիտի աշխատուի երկրին մէջ զարգացնելու Արեւմուտքի քաղաքակրթութիւնն ու յառաջդիմութիւնները՝ պահելով հանդերձ հանրային բարքերն և ազգային ու կրօնական սովորութիւնները: 7. Օսմ. պատմական աւանդութիւնները պիտի չարձանակուին ու պահուին՝ Սահմանադրութեան սահմաններուն մէջ: 8. Պաշտօնատարներու անուամբ և պաշտօնանկութեան համար կանոնադիր մը պիտի պատրաստուի: 9. Պիտի առաջարկուի փոխել Սահմանադրութեան քանի մը յօդուածները՝ Գաւառ և Խալիֆայութեան նուիրական իրաւունքներուն վերաբերմամբ, երեք իշխանութեանց հաւասարակշիւութիւնը ամրապնդելու եղանակով: 10. Ընդդիմութիւնն պիտի ըլլայ մասնաւոր գողտնի նպատակներով կազմուած ընկերակցութեանց հակումներուն և շարժումներուն:»

Բայց այդ յայտարարութեան յետոյ ստացուած տեղեկութիւնները կը հաստատեն թէ այն տասը յօդուածներով չէ դարմանուած պառակտումը: Հեռագիրը հաղորդեց թէ վարչապետ Հազգը փաշա հրաժարած է, և երեսփոխանները յոյս կուտան թէ Մ. և Ծ. Կուսակցութեան մէջ երկու խմբակ կազմուելու վրայ է. Ազատական և Պայպանողական. Ազատականին մէջ կը գտնուին Թալէգ, Ճահիս և Ճալիս պէյերը. իսկ Պայպանողականները աւելի մեծ թիւ կը կազմեն, իրենց մէջ ունենալով գլխաւորապէս կրօնականներ և երեսփոխանները չը վարանեցան ռեալիստներ կոչել պայպանողական խմբակին երեսփոխանները. աւելի ալ Ֆրանսիացի, անկրօն ու շահախոս կանուանեն ազատականները:

Մ. և Ծ. Կուսակցութեան (Թիթի-հատական) այս պառակտումէն ալ աւելի քաջալերուեցաւ Զափաւոր-Ազաւտական Կուսակցութիւնը, որ սկսաւ հրատարակել Թանգիլաք անունով օրաթերթ մը իբր օտկան Կուսակցութեան:

ՍԱԿԱՆԱԿԱՆԱՊԵՏԱՄԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Այսպանացիներուն կեդր. քովի մէջ քրանսերէն, գերմաներէն քիտայերէն ու արաբերէն սա յայտարարութիւնն հրատարակեց՝ ուղղեալ հանրային կարծիքին և ժէօն—թիւրք կառավարութեան:

«Հինգ դարեր շնչան աշխարհն ի վեր որ Ապանիա ենթակուեցաւ Թուրքիոյ վարչութեանը: Պատերազմներու և թշուառութեան այդ ժամանակներուն մէջ Ապանացիները մեծ ուղղամտութիւն ցոյց տուին և իրենց անձը նուիրելու եղանակով յաջողեցան նորանոր յաղթութիւններ ձեռք բերել տալ Թուրքիոյ փառաւոր դրօշին: Միշտ մասնակից եղանք օսմ. կառավարութեան երջանկութեանն ու դժբախտութեանը, նոյն իսկ այն թուականներուն երբ կառավարութեան գոյութիւնը յանձնուած էր մեր սուրբն, անվերջութեանն ու հաւատարմութեանը: Բնաւ չփախաւքեցանք մասնաւոր առանձնաւորումներու և հաւաքաբար ապրեցանք հայրական վարչութեան մը տակ: Կարելի է կատարելապէս տեղեկ չէինք մեր գոյութեանն ու ազգ. կուսակցութեան մը: Սակայն օսմ. կառավարութեան համար 30 տարի տեւող թշուառութեան աղետալի չըմանք մեզ հարկադրեց հետեւի մեր զբաղմունքներուն շատ ժամանակէ ի վեր ձեռք բերած ազգ. յառաջդիմութեան շաղկիւն Բռնակալութեան դէմ քաջաբար կռուեցանք և ժէօն—թիւրքերուն շարժմանն օգնելով, անոր յաջողութեան ապահովութեանը ծառայեցինք: Սակայն կատարելապէս ձեռք բերուած ճիշտագործութեան մը փոխարէն և Օսմ. միւս ցեղերուն ի վաղուց անտի վախճած իրաւունքը մեզի ալ տալու տեղ, ժէօն—թիւրքերը խիստ քաղաքականութեան մը իրաւունքով մեր ամենէն նուիրական իրաւունքներուն վնասեցին: Ի՞նչպիսիք ենք մեզ գտնելով և ներկային ու ապագային համար յուսահատ, կ'ներկայացնենք մեր հետեւեալ պահանջները:— Ա. Ամբողջ Ապանիան մէկ շահանգի վերածել: Բ. Տէրութիւնն օգնէ ապանական վարժարաններուն: Գ. Մեր զինուորները խաղաղութեան ատեն իրենց ծառայութիւնները մատուցանեն Ապանիոյ մէջ: Նկատի առնելով Ապանիոյ կացութեան ծանրակշիւ շահագումները, իրարու յաջորդող ապստամբութիւնները եւրոպայի մէջ թուրք տարրին նուազութիւնն և մեր երկրին մէջ անիրաւարար կատարուող օտար բրդականտը, կ'պնդենք ընդունիլ վերոգրեալ առանձնաշնորհումները՝ մեր ազգային գոյութեան պահպանութեան համար: Յանուն այն անմեղներուն որք իսկ ամ քրիստոնեայ բոլոր Ապանացիներուն և ապանական ազգին իրաւունքները ձեռք բերելու նպատակով կ'կուտին ու արիւն կ'թափեն, հանրային կարծիքին ու մարդկութեան դիմելով կ'խնդրենք մեզ նկատմամբ գործադրել արդարութեան տրամադրութիւնները:»

Ա Ձ Գ Ս Յ Ի Ն

Յունաց Պատրիարքը Զատիկի առթիւ մեր պատրիարքարան այցելելով սիրալիր տեսակցութիւն մ'ունեցաւ Տեղապահ Սրբազանին հետ: Խօսակցութիւնը դարձաւ գլխաւորապէս կրթական, զինուորական և յարաբերական խնդիրներու վրայ: Տեղապահ Ս. Զահանգային նոր օրէնքի մասին խօսելով, ըսաւ թէ այս օրէնքը կը ջնջէ Պատրիարքարաններուն իրաւունքները, նոյնիսկ ժառանգական, առուծախի իրաւունքները յանձնելով Իլիյայի Մեծի խնդրունքներուն որոնք կարող չեն այս քննութիւնները կատարելու: Բաց աստի, ըսաւ, Պատրիարքարաններուն և թաղերուն նիւթական տեսակէտով մեծ հարուած մըն է: Կեանքաւոր, ինչպէս հայոց Պատրիարքարանը՝ այս երեսփոխաններուն ուղադրութեան պիտի յանձնէ այս խնդիրը, Յունաց Պատրիարքարանն ալ Յոյն երեսփոխաններուն նկատողութեան պէտք է յանձնէ զայն, որպէսզի Օսմ. երեսփոխ. Ժողովին մէջ երբ քննուի օրինագիծը, բացատրեն թէ նոյն իսկ կառավարութեան շահուն համաձայն չէ այս կարգադրութիւնը: Յունաց Ս. Պատրիարքը համարիտ գտնուելով այս տեսութեան, յայտնեց թէ ցաւալիք որ թիւրքիմացութեամբ մը կառավարութիւնը կուզէ հոգեւոր պետերը սահմանափակել իրենց եկեղեցական հանգամանքին մէջ, մոռնալով անոնց վարչական դերը: Այս առթիւ ալ երկու հոգեւոր պետերը փոխադարձ համերաշխութեան խօսքեր ըրին:

Հանգուցեալ Թագւոր փաշա Յա. Կոնստանթնուպոլիսէն համաձայն, այժմ 10000 ոսկի հասնող գումարով Զմիւռնիոյ մէջ աղջկանց բարձրագոյն վարժարան մը հիմնելու համար խորհրդակցութիւններ կը կատարուին Թագւոր փաշայի քոյրերուն և Զմիւռնիոյ առաջնորդարանին միջև:

Պօղոս փաշա Նուպար և Արթին պէյ Բէյրութէն ներկայացնել են եգիպտական կառավարութեան և պարզեր են, թէ խաղաղական կառավարութիւնը իբր Օսմ. կայսրութեան մէկ ճիւղ պէտք է ճանչնայ Թուրքիոյ հայոց Աղդ. Սահմանադրութիւնը իբրեւ եգիպտական հայոց ալ ազգային օրէնք. և կառավարութիւնը ճանչցնել այս առաջարկին օրինաւորութիւնը, այնպէս որ այլեւս եգիպտահայոց համար զատ սահմանադրութիւն չի ձեւու և տեղւոյն կառավարութեան վաւերացմանը երթարկելու պէտք չէ մնացած:

Ելմիածնէ գրած են թէ կրտէ Բիւզանդիոն «Ելմիածնէն իր վանական հողերն ու այգիներն աճուրդով տուած է և վերջնապէս ձեռնթափ եղած է զանոնք ուղղակի մատակարարել: Միայն իբրեւ զորոյ կից և լծկան կենդանիները, երկրագործական գործիք:

ները և փակեր է ագարակը: Այս կարգադրութիւնը եղած է, ինչպէս կերեւայ, միանգամ ընդ միշտ վերջ տալու համար այն զեյթուններուն, որոնք կը պատահին վանքին ուղղակի մատակարարած ատենը: Աճուրդով տալը մեծ զբաղումն է մը կ'աղաղէ վանքը:»

Յիշատիկ Քաղաքացիները կը գրէ թէ «երկար բանակցութիւններէ վերջ, Սահմանաւոր սրբազան վերջապէս յանձն առաւ ստանձնել վանի առաջնորդութեան պաշտօնը: Զատիկէն վերջ քաղաքէս կը մեկնի իր նոր պաշտօնատեղին երթալու:»

Մեծ ԿՏԱԿ ՄԸ վերտառութեամբ նոյն թիւրքը կը գրէ «Յանգեան գերդաստանի պապերէն մին խօսեալ հարգարժար մը առաջ կը մեռնի Հնդկաստանի մէջ, թողլով Անգլիական գրամատան մէջ խոշոր գումար մը 120 տարի վերջը իր ժառանգորդներուն քաճուելու պայմանաւ: Համիտի օրով 120 տարին կը լրանայ. բարեխաւատակ հանգուցելոյն ժառանգները փնտռելու փորձեր կըլլան դրամատան կողմէ, բայց սուլթան Համիտ արգելք կը հան դիտանայ ու կ'առաջարկէ քաճել ի պահ դրամաւոր դրամատան պաշտօնէից հետ: Կը մերժուի սուլթանին առաջարկը, ու խնդիրը առկալս կը մնայ, վերջերս սակայն հանգուցելոց սուլթանի թուղթերուն մէջէն կը գտնուին դրամատան նամակներն ու թաղուած խնդիրը յարութիւն կառնէ:»

Վերջերս ստացուած նամակներու նայելով դրամատան մէջ ի պահ դրամա գումարը հասած է այժմ 85 միլիոն տոլարի: Երբ այս գումարը քաճուի հանգուցելոյ ժառանգներուն, քաղաքիս Եանգեաններու (Եսրայէլ) իւրաքանչիւրը կըստանայ 320 հազար տուար:

Երէկ Պոլսոյ մէջ տեղի ունեցած պիտի ըլլայ Աղդ. Երեսփ. Ժողովոյ նիստը:

Հայ աղջիկ մը առեանգող Դրզըլ նահիյէի մուսուլման փոխանակ պատժուելու եղած բողոքին վրայ, միայն տեղափոխուել է: Լ. Հեռալոս մասնաւոր յօդուածով մը կը բողոքէ կառավարութեան այս վարմունքին դէմ, ու կըսէ թէ, սա պարզապէս քաջալերել է քրիստոնեայ աղջիկներ առեանգելու վատ արարքները:

Ա Ձ Գ

Վարձակալ կ'ուզուի Հայկական Ընթերցարանի սրճապետութիւնը ստանձնելու համար: Փափաքողք թող դիմեն Ընթերցարանի վարչութեան և կամ արդի վարձակալ տիար Սրչակի:

Հայկական Ընթերցարանի

ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆ

ՏՊԱՐԱՆ «ԻԱՐԻՈՒՆԲՅԻ

ՆԸ ՏՊԱՐԱՆԻՆ ՄԱՐՈՒՆ ԵՒ ՉԱՓԱՌՈՐ ԳՐԱՆԵՐՈՎ ԱՄԵՆ ՏԵՍԱՆ ՊԱՐՏԵՐ

Հարսանեկան Հրաւիրագիր, Այցացում, Նամակագրութիւն, Պահաւան Պարսաւորահալ, Հաւուսքուղբեր և ուրիշ գործեր

Հայերէն, Պոլսկարէրէն, Թրակաւերէն եւ Ռումաներէն

Մեզ դիմողներու ճաշակին գոհացուլ տալու համար Տպարանս նոր բերել տուած է ամենավերջին սխաւթի գործիքներ և տառեր

ԾԱՆՁՆԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆԻ ԿԸՆԴՈՒՆՈՒՆԻ ԿԱՆՈՒՆԱԿԱՆՈՎ ՄԸ

Ո Ձ Գ

Շաբաթաբեր

Ազգային, Գրական և Քաղաքական, Տարեկան Բաժնեգին 15 Ֆր. Դիմել

Rédaction du journal „Azk“

16 Beach St. 4th Floor

BOSTON MASS



ՀԱՎԱՏԻՍԱԹ

ԹԻԻՐՔԻԱ

Հայէպտէն, Անթաքէտէն վէ
 Իսլահիյէ գաղաթարնտան ալընան
 Խապէրլէրէր վէ Պատրիաշքարա
 նա վիրուտ իտէն իսթիտալարա
 վէ րաբօրթլարա պինաէն, օլ մա-
 հէլէրտէ կէչէն սէնէ Գըրկըն իթ-
 տիրէն էշրէֆան վէ իսլամ չաթ-
 Գընլարլ' ճէզասըզ գալմալարըն-
 տան Գ ու վէ թ վէ ճէ-
 սարէթ ալարագ' ենէիտէն զատ-
 տարլըզլարա պաշլամըշլար' էօյ-
 լէքի տուլ վէ էօքսիւզ գալմըշ
 օշան ֆագիր յիլլէթտաշլարըմըզ
 թէքրար հայաթ վէ նամուսլա-
 րընը թէհիլքէտէ կէօրէրէկ, հիւ-
 քիւմէթի մէրքէզիյէ թարաֆըն-
 տան մուհաֆազա օլսնմալարըն
 րէնա վէ իսթիրհամ իտէյօրլար

—Խանկեմն մուհարրիրի Հիւսէյն ճահիտ պէյ Բարլոմանըն զարուար էօհիւտէ, Գրպրիզլը աւագաթ Շէվքէթ էֆէնտիտէն իբի խօզատ Էէմիշ, Շէվքէթ էֆ. Թութուլուպ, Գօլուգտա շիտտէթլի սուրէթտէ տէօկլւմիշ տիրո

— Եւնի վերայ թլէր զանունն
նամէօնի պիւթէէիւր Բարութեան
մանտան կէշիքմէք իշխն 160
մէպուսար իմզաւարը իւէ պիւ
թագրիւր վէրիւտի Մէպուսարըն
էքսէրիլէթի թարաֆընտան օյաւ
պու իտտաա իւզը՝ պու հաթթա
Եւնի զանուննամէ միւզէքէրէյէ
զօնուտու. Վիւլէթլէր զանունն
նամէսիւնի Նէմիլէթի տէր
քիւր օյմաղլէ, անրի թլֆէր, ու
յաթիւր քարիւնըմ, զա պիւտի
րէճէյիզ:

— Ատանատա ասրլան 4 էրմէ-
նիէրին ալէյհրնէ սէօյլէմիշ օ-
լան պիր գաշ թիւրք շահտլէ-
րին շէհատէթի քիւլլէն եալան
օլտրղընտան տօլայը՝ ասրլանլա-
րրն վալիտէ վէ ազրապասը թա-
րաֆընտան տափալա գըյամ օ-
լուսմուշ օլմաղլէ, Գօնեա ճինա-
յէթ մահքէմէսի Թեպգըղլէ շա-
հիտլէրին եալան սէօյլէմիշ օլ-
տրղլարբըր վէ ասրլմըշ օլան 4
էրմէնիէրին Ատանա գըրկընը
էսնասընտա պիր լէնէպի թէօի-
սաթընտա սագլանմըշ պուլուն-
տըղլարընը Թասգիգ իթմիշ վէ
շու հալաէ նահագ եէրինէ ասրլ-
տըղլարընը թանրմըշ տըր, Շիմ-
տի եալան շահիտլէրին ճէզաի
սէպասընը հիւքմ իթմէք իշիւն
Գօնեա իսթինսաֆ մահքէմէսի Ա-
տանա աաքէրիյէ մահքէմէսինին
հ. գսըգ իլամընը Սէրասքէր գա-
րուսընտան իսթէյօր Դէֆգէթ
թալա վէ էրիմէգմ տէմիշ
բւէտէ. մէնէն մէճիտի վիւքէ-
լույա շիգարբլարագ, վէրիմէ-
սինէ գալար ալլանմըշ տըր:

Ահնափութարքն քեանք տե-
վա՛հ իտէ յոր Ահնափութ ապրար
թո՛ւր քոնտան ճիւրիմէ թէ վե
րիկն պէյաննամէտէ Ահնափութ

Լար շու շարթլարը թէքլիֆ իթ-
ժիշկեր:

1. Պիւթիւն Աւպանիայը պիտի
վիւայէթէ թահվիլ իթմէք.

2. — Արնազուտ մէքթէպլէրի-
նին մէսարիֆլէրինէ հիւքիւմէթ
թարաֆընտան եարտրմը

3.—Արնավուտլըգտան արնա-
ճագ ասքէրին սուլն վաղթընտա
Արնավուտլըգտա գալմասր:

—ԱրնաՎուտար պաշը գալէ-
լէր վէ թապիյէլէր իւզէրինն
հիւճիւմ իթմէքտէ իօէլէրտէ՝
Թօք տարպէլէրինն տայանաւա-
յուպ կէրի չէքիւմէքտէ տիրէր
ԱրնաՎուտար իլէ պէրապէր Գա-
րատողլըլար տախի պուլունի
յօր:

—Եէմէնտէն ալընան հաՎատի-
սաթ Արապլարըն ժաղլուպիյթիհի
պիտիտիթիյորլար:

ՌԻԱՔԵՐԻՆ ապրիլ 14/27 թա-
րիխի պիտ թեկեկրաֆընա պի-
նանէն, Շէյխ-Սայիտ թարաֆըն-
տոն Բրիմէ կիտուն եհրլիէր տի-
լէր իմիջքի իմամ Եահնա եհսի-
ր տիւլմիւշ տիրո Պու հափատիսէ
սահնհ նաղաւը իլէ պագամայրջ,
ջիրա օլ թարիխտէն պերու 8-9
կիւն կէշմիշ օլտաղը հաւտէ էրան
օ՛ գատար մուհիմ պիր հափատիս
թաօտիգ օլունմատր:

—Պաշտատտան է՝ մենի Մու-
րախահանէսի պիւտիւրիւր քի՛
ճէվրիկ քիւրտլէրի իքի գուր-
չունլէ գաթլ իթիւիլէր Ալաշկեր-
տի Հմայեակ նամ կէնճի, գա-
թիլլէր թուծուլմատուրաւ. վէ ի
լավէ իտէյօր քի օլ թարաֆլար-
տա էրմէնի էհալի տէհլէլժտէ վէ
գաթիւմիտ պիւր հալտէ պուլու-
նիյօր, զհրա իսթիպատա վէմա-
նընտան հիչ պիւր ֆարգ Եօգտըր,
միւսսվաթ գուրու սէօզ տըր, Ե-
րազի մէսէլէսի հալլ օլունմամըչ
տըր, էհալի մահվ օլտու. կէլէն
մուհանճիւր էրմէնիլէր թէքրար
կէրի տէօնմէյէ մէճգուր օտու-
լար, գալանլարտէ աճ վէ չրպլագ
տուարլար պլթընտա պէքլէյօր-
լար:

— Խարբութեան Էրմէնի վէ
Ռոթէստան վաղլէրի թէյկ-
րաֆլէ պիտիբիյարար քի՛ Սու-
թանըն ճուլիօիւ մինասէպէթլէ
Կէօտէրիգաէ Էրմէնիէր շէնիկ-
լէր իճրա խէր իքէն՝ ազալար
խըղմէթքեարլարընը պէրա-
պէր ալարագ պէօյիլկ պիր գա-
լապալըղլէ Էրմէնի քէօյիլլէրին
իւղէրինն հիւճու իտէրլէր, ա-
լարը Էվլէրինտէն գրվարար
վէ բէք չօլլարընը եարէլէր-
լէր:

Տէժէք թիւք ազաւորքն է:
 րէֆաւանքն սինիլլէրինէ Թօզա-
 նիյօր հուրրիլ թ ջէնիկլէրի Հէ-
 րիֆլէր Հատիռ տէվրինի զայպ
 ի թտիքլէռի ի չիւն Նիտէնիլէրուէն
 հնթիգաւ ալմայա սէպէպ արա-
 յօրլար. Տախիլլէ նագրօր նէ՞
 լագրթա գաւառ է յրէֆ իւպի
 յօւնան պու էյկլէրի չու իւթիպ-

տաճըւարը տիգկինսիզ պըրագա-
ճագ տըր.

— Պիզիմ Պատրիարքաբան է՝
նէպի կազէթաւարբնա իիթար
իթտիքի՝ էրուէնիէրի վէ էրմէ-
նի քիխսէսինի «Կրէկորիէն» թա-
պիր իթմէք եանլըշ տորր, լազըմ
«Արսութօլիք» եանի Առաքելա
կոտ թապիր օլունսուն վէ ճէրի
տէլէրտէ էօյլէ եզըլսն:

— Բուժանիա գերալը Գարօլ
հաղթեթէբի եագըն պիր գէման-
տա Սթանպուլա կիտէճէք տիրի
Պեռ պապտա իբի հի.քիւմէթ ա-
րասընտա մուխապէրաթ ճէրէան
իթմէքտէ իմիյ:

ᑭᑭᑭᑭᑭᑭᑭᑭ

Աւստրիա-Մաճարիստան հիւ.
քիւմէթլէրի իլէ Պուլիարիա հիւ.
քիւմէթի պէյնինտէ ճէրէան ի-
տէն գոնօսուլար վէ թիճարէթ
մուգավէլէրի միւզէքէրսթը կիւ-
զէլ նէթիճէ պուժուշ տըր-
թիւրքիա վագթընտան Պուլկար-
իայա միրաս գալմըշ օլան գաբէ-
թիւլասիօնլարը գալտըրմագ ի-
չիւն Աւստրիա վէ Մաճարիստան
հիւ.քիւմէթի րազի օլմուշ տըր-

— Բերնես Պենաբարթ Սօֆիատա
Զարհագրէթլէրինն յիսաֆիր
պուլունուպ, ասքէր գըշարընը
կէզէէէք, ինթիզամընր բէք զի-
յատէ պէյէշմիշ տիր, Բէզա բլ-
րէնսի միւշարիւէյհ Իլէվնայը
գիյարէթ իթմիշ վէ օրտաքի մէ-

ՀԱՅԻՏԱԹՐՆՏԱՆ (յիշատակա-
բանք) ԲԷՔ ՄԷՏՈՒՆ ՊԱԼՄԸ
ՄԵՐՈՒ

— Պէտօյիւկ Սաքարախէ ազալա-
րընըն ինթիսապաթը Յունիս 5
սէ իճրա իտիլմէսինէ տայիր
Զարըն իւքազը իզալանմըչ օ-
լուպ, չու կիւնլէրտէ հիւքիմէ-
թին րէսմի կազէթասը իլէ նէշը
ու իլան օլունաճագ տրրի:

— Սեպրպիւս Վէ Պուլկարիա պէյ-
նիկնէն թիւ ճարի Վէ իգթիսաաթ
ի թիլւֆ իշիւն ճէմիլլիթ թէշքիլ
օլունմուշ օլարազ, պու կիւնլէր-
աէ Սօֆիասա միւզէքէրսթա
պաշլայաճադ տրր:

—Սէլանիկոէքի Պուլկար կիմ-
նազիօն Շակիրաւէրի Սօֆիա,
բւէվնա, Սիշթով, Թըրնովա վէ
րուստուգ շէհրլէրինի կէզմէքտէ
տիբլէր:

— Պուլկարիատան Նիֆիւս արթ-
մը օլադընտան Սպրանի ա-
ղալարն յէգտարը 180 տէն 212 է
պալիդ օւսնագ տրը, Պէօյիւկ Սպ-
րանի է մէպոսլարը 424 քիշիտէն
իպարէ թ օւսնագ տրը:

— Եռնան թուլեպէտրի իլէ պլ-
րապէր պիր գաչ աէ Եռնան մէ-
պույլարը եսզընտա Սփիյայա
իտէհի Վիզիթա իտէճէ քլէր. աիր:

Издатель: Х Курбетян 1

Տպարան «Իրավունք»ի վանքա

U R L E 30 F

ՏՕՊՐԻԶ ԲԱՆԱԻՐ ՄԱՀԵԼԻՆՏԷ ԳԵԱՅԻՆ

ᐃᑦᑦᑦᑦᑦᑦ ᐃᑦᑦᑦᑦᑦᑦ

Տ Ի Ի Ք Ե Ա Ն

- | | | |
|----|----------------------------------|---------|
| 1. | ՈՒԼԻՑԱ - Գաբույա գարշը սաղտա | |
| | Մալիֆաթուրա ալե քեանլարը | № 1-14 |
| 1. | » Սաղ սօգազտա | » 15-18 |
| 2. | » Թուհաֆին վե Պաշալիյե չարսըսը | » 19-27 |
| 2. | » Գարշը խարափտա | » 28-34 |
| 1. | » Սաղ թարափտա (Գահվլ) | » 35-38 |
| 1. | » » (Մանիֆաթուրա) | » 38-40 |
| 1. | » Սոլ թարափտա (Թօթաանճրլար) | » 41-46 |
| 4. | » Սաղ քեօչետե (Գահաֆվլ սանտրգճը) | » 47-52 |
| 1. | » Սօլ թարափտա (Մանիֆաթուրա) | » 53-66 |

Նագարտաթի 66 կէօզ տիւքեանլարլն հարբսը քէրէնկլի վէ քիրէ-
միալի վէ տիկէր հարբսը քմիտսիզ տիր :

ԶԷՐԿԷ ԻԶԻՒՆ ՊՕՇ ԵԷՐԼԷՐ

- | | | | | |
|----|-----------|---|---|---------|
| 4. | ՈՒԼԻՑԱ. — | է ծրագրը աղան չաթըլը Երևեր | № | 67-68 |
| 4. | » | Սաֆի պոչ Եր | » | 69-71 |
| 1. | » | Սաղ թարափտա իւզերի աղան չաթըլը
վէ Իքի թարափը քեօչէ պիրահանէ վէ
թէաթրօ իլիւն | » | 72 83 |
| 3. | » | Ֆըրըն վէ մէյանէլէր սօգալընտա
Իւսթիւ աղան չաթըլը Երևեր | » | 84-102 |
| 3. | » | Չէօ րէկնի վէ քիւրէկնի չարքըսընտա
պօչ Երևէ- | » | 103-115 |

Մեզ ընդհանուր բանախոս իշխրութիւնսէ մասիլ նսմէրալը տըրար. էօյ-
լէքի հէօրմէկ իսթէյէն Տօպրիշաէ Պ. Յօմլաննէս Սարգիսաւն իլէ կի-
տուպ հէօրէ պիլիր :

Ստի՛րն աւմագ իսթէյէնէր Վտոնատա Պ. Միքայէլ Դապատայեանա
միւրաճաւթ քէփէքսիգ տիլէր :